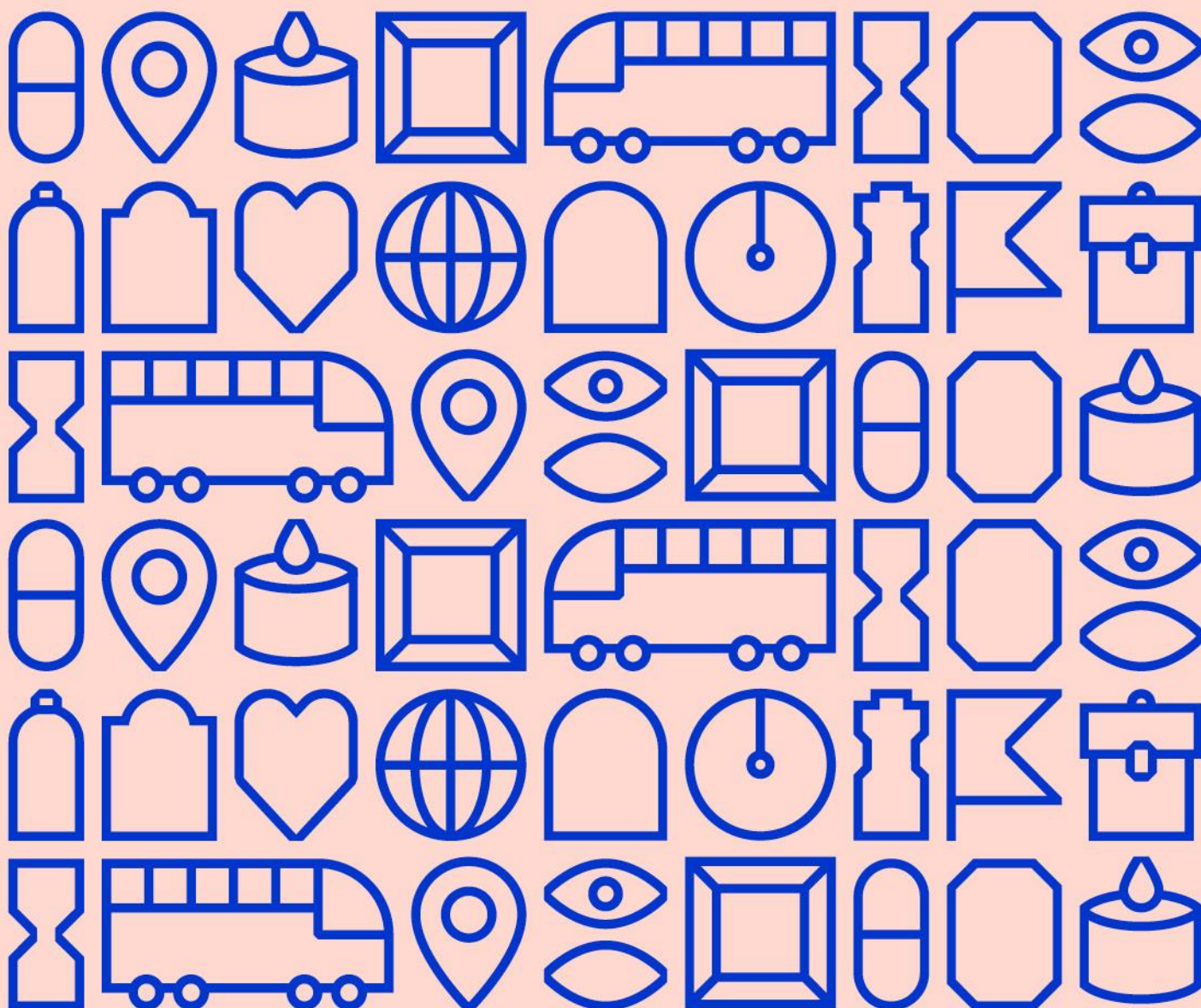

Pétermonostora – Bugac

Az Árpád-kor

Pétermonostora – Bugac

Az Árpád-kor

„Jöjj el, lásd meg, éld át!”

BUDAPEST, 2025

Tartalom

1) BEVEZETŐ	4
2) ELŐKÉSZÍTŐ ÓRAVÁZLAT	6
3) HELYSZÍNI FELADATOK.....	14
a. <i>Nyomkeresés</i>	14
b. <i>Képes krónika</i>	16
c. <i>Tudáspróba</i>	16
d. <i>Drámapedagógia</i>	19
4) TANÓRAI UTÓFELDOLGOZÁS.....	20
5) FORRÁSJEGYZÉK	21
6) MELLÉKLET	23
<i>Nyomkeresés</i>	23
<i>Képes krónika</i>	25
<i>Helyszíni kvíz / Tudáspróba</i>	28
<i>Drámapedagógia</i>	31
<i>Tanórai utófeldolgozás</i>	37

1) BEVEZETŐ

Mit kell tudni a programról?

A Nemzeti Emlékezetpedagógiai Program (NEP) azért jött létre, hogy lehetőséget nyújtson a köznevelésben tanuló diákok számára Magyarország nemzeti és történelmi emlékhelyeinek megismerésére. Az egyes emlékhelyekre kidolgozott programok során a résztvevő osztályok előbb tanórai keretek között felkészülnek az adott emlékhely történetéből, majd egynapos látogatást tesznek az emlékhelyre. A látogatás során – a program részeként kidolgozott – helyben elvégezhető feladatok megoldásával (pl. nyomkeresés, képes krónika stb.), élményt adó módon ismerik meg az adott emlékhely jelentőségét. Az emlékhelyen eltöltött rendhagyó történelemórák után, ismét tanórai keretek között tudják bemutatni az elkészített projektfeladataikat. Az egyes emlékhelyekhez készített programcsomagok jól illeszkednek az iskolai tantervi követelményekhez, így kiválóan alkalmasak a törzsanyag kiegészítésére, elmélyítésére, mélységelvű témafeldolgozásra.

A program részei, lebonyolítása

1.Előzetes felkészülés (1-2 tanóra): a NEP oldaláról letölthetők az előzetes felkészülés anyagai: a felkészítő óra óraterve, valamint a hozzá mellékelte ppt. Ezt a történelemtanár kollégák maguk tudják megtartani tanórai keretek között. Miután feldolgozták a szakmai-tartalmi kérdéseket, érdemes a helyszínen elvégzendő feladatokat is átbeszélni, valamint megalkotni a leendő csoportokat.

2.Látogatás az emlékhelyen (1 napos kirándulás): amennyiben egy múzeum vagy más intézmény működteti az emlékhelyet, úgy szükséges előtte egyeztetni az intézménnyel. A programban résztvevő helyszínek már ismerik a NEP-et, így szükség esetén tudnak segíteni. A megérkezés után az első feladat a „nyomkeresés”, amely során a diákok csoportosan, a program részeként megadott térképvázlat és a hozzá tartozó feladványok segítségével kutatják végig az emlékhelyet. Második feladatként célszerű a „képes krónikát” elkészíteni (párhuzamosan a nyomkereséssel) – ennek során a csoportokba szerveződött diákok az emlékhely előre megadott legfontosabb részeit felkeresik, és egy-egy kis videóban némi magyarázattal megörökítik. Később ezt egységes videóvá szerkesztik, amelyet majd a látogatást követő tanórán tudnak bemutatni. Ezek után következhet a „tudáspróba”, egy klasszikus teszt kvíz. Ennek megoldása jól összegzi, illetve átismétli az emlékhely fontos tudnivalóit. Az igazán lelkes csoportok negyedik részként drámapedagógiai feladatot is megoldhatnak, amely szintén azt a célt szolgálja, hogy minél inkább átélhető legyen az emlékhely története – a feladatot akár már a felkészítő órán ki lehet osztani, hogy minél jobban fel tudjanak rá készülni a csoportok. A program keretében megadott feladatok mellett természetesen igénybe lehet venni az adott emlékhely tárlatvezetését vagy múzeumpedagógiai foglalkozását, ugyanakkor mindez adott esetben már meghaladhatja az optimális 3-4 órás időkeretet.

3.Utólagos feldolgozás (1-2 tanóra): a látogatást követő történelemóra(ko)n az egyes csapatok be tudják mutatni a helyszínen főlve videóikból összevágott „képes krónikát”, amelyet a tanárkollégák és az osztály többi tagja is értékelhet. Ezek után pedig, immár tantermi keretek között lehet megoldani az emlékhellyel kapcsolatos ismereteket is érintő és –

amennyiben vannak – a kompetenciákat elváró érettségi típusú feladatokat, mintegy a program zárásaként.

Pétermonostora egy elfeledett Árpád-kori település és monostor, amelynek romjai és kincsei csak a 2010 óta folyó régészeti feltárások során kerültek elő. Az egyedülálló leletanyagot az Aranymonostor Látogatóközpont mutatja be. Meglátogatásával bepillantást nyerhetünk egy középkori szerzetesi közösség, illetve egy virágzó kereskedelmi központ életébe, amelynek a tatárjárás tragikus hirtelenséggel vetett véget. Mivel írásos forrás az itt történekről jószírel nincs, a tárgyak beszélnek, mutatják meg az Árpád-kori Alföld hihetetlen gazdagságát.

A Bugacra látogató csoportot a Látogatóközpontban 3D animációs filmvetítés, szakavatott tárlatvezetés, kézbe vehető rekonstruált tárgyak (fegyverek, ruhák, kegytárgyak, könyvek), VR-szeműveges kalandozás a középkori monostorban és településen, az élménysátorban pedig a régészek munkájának kipróbálása várja. Utána mindenképpen sétáljunk ki a szentek útján az ásatási helyszínre, ahol a monostor feltárt alapfalai mellett élőben figyelhető meg a régészeti munka, és maguk a régészek is megszólíthatók.

Kapcsolat: <https://aranymonostor.hu/>
info@aranymonostor.hu

2) ELŐKÉSZÍTŐ ÓRAVÁZLAT

Történelmi emlékhely neve: Pétermonostora – Bugac

Ajánlott korosztály és történelmi korszak: 9. évfolyam; *Az egyházi rend vagy A magyar állam megszilárdulása az Árpád-korban* kerettantervi témák.

Ajánlott időtartam: előkészítés: 1 tanóra; feladatok a helyszínen: 2–4 óra; lezárás: 1 tanóra.

Munkamódszer és segédanyag: tanári előadás ppt prezentációval; tanári ismétlő kérdések; helyszíni csoportos és egyéni feladatok; egyéni ellenőrző feladatok

Előkészítő óra

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
Az Aranymonostor • egy Árpád-kori monostor és település feltárása		1. dia: Pétermonostora romjai
Az eltűnt monostor • Pest–Szeged kereskedelmi és hadiút mellett; • 11. századtól település, 12. századtól monostor is; • kevés okleveles említés: 1219. István apát és a Becse-Gergely nemzetség bíraskodik, 1258. a Becse-Gergelyek birtoka elpusztult, 1347. a birtokosok pereskednek az üres birtokért; • nemzetségi monostor: a Becse-Gergelyek kegyurasága (Becse és Gergely kísérte el III. Bélát Bizáncba); • 13. századtól kun település, ami a 15 éves háborúban elpusztul.	Hogyan és hol szállítottak árut elsősorban a középkorban? Miért vízen? Hol futottak szárazföldi utak? Hol jöttek létre nagyobb települések? Miért adományoztak a középkori birtokosok földet az egyháznak? Mit vártak érte cserébe? Miért segíti egy település fejlődését, ha ott jelentős templom vagy kolostor létesül?	2. dia: Magyarország térképe a középkorban
Romok és múzeum a pusztában • 2010-ben ásások a feltételezett templom helyén: monostor, temető és település feltárása; • múzeum (látogatóközpont) építése: ezüstdénár alakú.	Vajon miért egy kisebb domb alatt találták meg a romokat? Mi lehetett az oka, hogy eleve dombra épült a monostor? Miért válnak dombbá elfeledett romok?	3. dia: Mai műholdkép
Pétermonostora romjai • háromhajós, román stílusú bazilika; • körülötte a monostor épületei a kerengő körül;	Mi jellemző a román építészeti stílusra? Milyen részei vannak egy bazilikának? Milyen épületeket tartalmazhat egy kolostor?	4. dia: Pétermonostora romjai

• az egyes épületek funkciója ismeretlen (egy mellékszentély látható); • később külső fal is épült és gazdasági épületek alapjait is megtalálták.		
A bazilika és a monostor • folyamatos építkezés egy évszázadon át; • az épületek kinézetére az alapfalak vastagságából következtetnek; • kéttornyú bazilika, bejárata nyugatra, szentélye keletre néz; • a monostor épületei is valószínűleg emeletesek; • a bazilika bejáratához később előcsarnok épül, melléje pedig északra és délre egy-egy mellékszentély; • a monostor épületei zárt kerengőt alkotnak.	Honnan sejthető az alaprajzból, hogy melyik milyen épület? Honnan sejthető, hogy milyen magas egy épület? Mire utalhat a monostor folyamatos bővítése?	5-6-7. dia: A monostor építési fázisainak rekonstrukciója
Bencések vagy premontreiek? Szent Benedek • remetéből lett szigorú szerzetesrend-alapító; • a három fogadalom: szegénység, tisztaság, engedelmesség; • a Regula: a szerzetesek mindennapjait meghatározó szabálygyűjtemény (a képen Benedek ezt adja át a szerzeteseknek); • 529. Monte Cassino: az első bencés monostor. Szent Norbert • kanonokrend: püspököt segítő papok szerzetesi közössége; • mintája a bencésekből kivált, szigorúbb ciszterci rend, illetve Szent Ágoston regulája (a képen Ágoston adja át ezt Norbertnek); • 1120. Premontre-ben alapítják.	Milyen szerzetesrendeket ismertek? Kicsoda a remete? Kicsoda a szerzetes? Mik a szerzetesi fogadalmak?	8. dia: Szent Benedek és Szent Norbert

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
A monostor • (többnyire) a világtól elzárt, de közösségi életforma; • központja a templom; • kerengő, körülötte a szerzetesek hálósobái (egyéni cellák vagy közös dormitórium) és a közös étkező (refektórium); • egyéb feladatkörök épületei (itt: ispotály, vendégház); • gazdasági melléképületek; • fal veszi körül: védelem és elzárkózás.	Mi a monostor legfontosabb épülete? Miért kapcsolódnak ehhez szorosan a szerzetesek étkező- és hálóhelyiségei? Mivel foglalkoztak még ennek a monostornak a szerzetesei?	9. dia: Egy monostor rekonstrukciós rajza
A szerzetesek feladatai • hitéleti feladatok: lelkipozítás (papi tevékenység), hittérítés (misszió); • szociális feladatok: betegápolás, zarándokok fogadása, szegénygondozás; • kulturális feladatok: oktatás, tudományos tevékenység, művészeti tevékenység, kódexmásolás; • gazdasági feladatok: mezőgazdaság, élelmiszeripari tevékenységek (bor, sör, sajt stb.); • legfontosabb: imádkozás!	Milyen feladatokat látnak el a képeken látható szerzetesek?	10. dia: Falikép a szerzetesi feladatokról
A tatárjárás • Batu kán legyőzi a kunokat és az orosz fejedelemségeket, ezután a cél Közép-Európa meghódítása; • Julianus barát útja: hír a keleti magyarokról és a tatár veszélyről; • IV. Béla politikája: birtokok visszavétele, kunok befogadása; • 1241. április 11. Muhi csata; • IV. Béla menekülése; • a kővárak ellenállása; • tatár pusztítás, majd kivonulás.	Hol törtek be a tatár csapatok Magyarországra? Mi képezett egy ideig természetes akadályt az útjukban? Hol tudtak ellenállni a tatároknak?	11. dia: A tatárjárás térképe

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
A tatárjárás nyomai Pétermonostorán - csata a település határában: fegyverek, főleg nyílhegyek feltárása; - körárok és fából készült sánc a kolostor körül (rengeteg más településen is!); - az árokban legyilkoltak holtteste, sok nő és gyerek (az egyik női holttest bal kezében egy törhüvely volt, épp kiránthatta védekezéshez); - rengeteg állati csontmaradvány, a tatárok itt telelhettek, elfogyasztották az állatállományt, majd később a környékbeli vadakat is; - a kőfalak még álltak, de a faszerkezetek leégtek, a tárgyak is megégtek.	Milyen maradványok utalhatnak arra, hogy egy települést elpusztítottak? Mi utalhat arra, hogy a tatárok hosszabban tartózkodtak itt? Az újabb kutatások szerint a tatár kivonulás legfőbb oka a hatalmas veszteségeik. Hogyan támasztja ezt alá Pétermonostora sorsa?	12. dia: A feltárt körárok
A régészeti feltárás - kőfalak alapját megtalálták, különböző építkezési fázisok azonosítása; - alapanyaguk helybéli mészkő, de a faragott kövek, oszlopok keményebb mészkőből vagy márványból; - árkok, egyéb épületek helyének feltárása a talajszerkezet alapján; - sírok feltárása: soros temetkezés a templom építése előtt, lábbal a templom felé temetkezés az építés után.	Mit találnak meg a régészek és mit nem?	13. dia: Az ásatások helyszínrajza
A régészek munkája - vékony földréteg van csak a leletek felett, csak kézzel lehet dolgozni; - egyes rétegek elkülönítése; - tárgyak, csontvázak feltárása, lefényképezése, kiemelése, vizsgálata.	Hogyan dolgozik egy régész? Milyen eszközöket használ? Miért rétegeket fejtenek le a régészek?	14. dia: Régészeti feltárás

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
Egy sírlelet • a monostor alatt és körül több száz évig temető volt; • csontvázak vizsgálata: nem, kor, sérülések, halál oka; • tárgyak a halottak mellett, ez alapján temetkezési szokások vizsgálata; • faszenes temetkezés: néhány sírban faszenet találtak, mintha temetés előtt kiégették volna a sírhelyet, de a szokás eredete és jelentése ismeretlen.	Mit lehet megállapítani a csontokból? Milyen leletek lehetnek a csontvázak mellett? Hogyan segíti a kormeghatározást, ha pénzt találnak a holttestek mellett? Szerintetek mit jelképezhetett, hogy a sírhelyet kiégették temetés előtt?	15. dia: Sírlelet
Az Aranymonostor kincsei Ékszerek • kb. 400 arany vagy aranyozott (bronz, réz) tárgyat találtak; • ékszerek ezüstből és üvegből is; • vannak feliratos gyűrűk, bár a legtöbbször csak halandzsa szerepel (írástudatlanság); • s végű karikák: ruhadísz vagy fülbevaló? (A sírokban a koponyák mellett találták, valószínűleg fülbevaló.)	Mennyire tartósak, mennyire maradnak meg szerinted a következő anyagok a földben: kő, kerámia, textil, bőr, fa, vas, arany? Miért nevezik nemesfémeknek a nemesfémeket? Miért számíthatott értékesnek az üveg az ó- és középkorban? Mik lehettek az S végű karikák? Honnan lehet vajon következtetni a funkciójukra?	16. dia: Ékszerek

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
Pénzek • kereskedelmi központ: különböző pénzek, mérlegek, súlyok; • tatár támadás előtt elássák a kincseket: nagyobb pénzletek; • aranypénz még nincs Magyarországon, bizánci solidus a kor legértékesebb pénze, túl értékes, ezért feldarabolták; • magyar királyok ezüstdénárjai, az idő előrehaladtával egyre kisebbek és rosszabb minőségűek (pénzrontás); • sok hamis pénzt is találtak; • III. Béla bizánci mintájú pénzreformja: réz tákapénzek váltópénznek, de mivel anyaga értéktelen, nem fogadják el, kivonják a forgalomból.	Miről árulkodik, ha egy településen sok pénzlelet kerül elő? Mi lehet az oka annak, ha egyszerre nagyobb mennyiségű pénzlelet kerül elő? Mi adta a pénzek értékét? Miért lehetett fizetni egy feldarabolt pénzérmével is? Mit mutat, ha a középkorban egy országban még nincs és ha már van aranypénzverés? Mit jelent a pénzrontás? Hogyan származott ebből haszna az uralkodóknak?	17. dia: Pénzek
Kegytárgyak • csontfaragványok (agancs): ereklyetartó, könyvborító, többön égésnyomok, illetve drágakövek kifestítve (tatárjárás); • hazai gyártású fészületek: aranyozott bronz; • erény- és büntálak: aljukba kalapos férfi (bűn) vagy koronás nő (erény) van karcolva, pontos funkciójuk ismeretlen.	Mik azok az ereklyék? Mi a leghíresebb középkori magyar ereklye? Vajon miért hiányoznak kövek a csontfaragványból?	18. dia: Kegytárgyak
Limoges-i zománcok • drága importcikkek, a monostor gazdagságát mutatják; • rézkeretben tűzzománc, miniatűr méretek, finom kidolgozás; • valószínűleg főleg kegytárgyakat díszítettek, de a griffes zománckép övcsat lehetett.	Milyen eszközök hiányában különösen elképesztő a miniatűr kidolgozás? Miért nehéz eldönteni, hogy mit díszítettek ezek a tárgyak? Mi segíthet mégis benne?	19. dia: Limoges-i zománcok

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
Hétköznapi tárgyak - gazdag polgárok tárgyai is gyakran aranyozottak; - ruha és lószerszám díszítése; - ládák veretei és zárjai; - foglalatos gyöngyök valamilyen fatárgy (faszobor?) díszítésére szolgálhattak.	Kik, mire, hol használhatták a dián látható tárgyakat? Mit tudunk meg az életmódjukról?	20. dia: Hétköznapi tárgyak
Játékok - asztragalosz: birka bokacsontja dobókockaként; - üregeibe gyakran ólmot öntöttek: jobb egyensúly, de akár csalás is lehetett („cinkelt”); - téglába karcolva malomjáték táblája.	Hogy játszhatták ezeket a játékokat? Miért nem tudjuk pontosan? Miért önthettek ólmot a csontok üregeibe?	21. dia: Játékok
Két különleges darab - cseppes üvegpohár, eredete ismeretlen (Szíria, Velence, Dél-Itália, Konstantinápoly?), akár II. András kereszties hadjáratáról is származhat; - a cseppek funkciója, hogy ne csússzon ki a kézből; - a szemétben találták meg összetörve, de minden darabja meglett; - Seto mester pecsétje: István apáton kívül csak az ő neve ismert, de mást nem tudunk róla.	Hogyan próbálhatják a történészek megtalálni egy tárgy származási helyét? Mi lehetett Seto mester feladata, ha pecsétje volt?	22. dia: A cseppes pohár és a pecsét

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
Szent Péter ereklyetartója • a monostor védőszentje Szent Péter; • zománcozott félkör lemezek; • maga az ereklyetartó elpusztult, alakja ismeretlen: kör alakú („doboz”) vagy esetleg négy félkör karéj egy szögletes tartó körül (akkor a másik két karéj elveszett); • nem tudni, milyen ereklye volt benne, hogyan kapcsolódott Szent Péterhez; • bal lemez: Krisztus mennybemenetele; • jobb lemez: felül Krisztus meggyőzi Pétert a lábmosás értelméről, alul Krisztus megmossa Péter lábát.	Hogy képzelitek el az ereklyetartót, amit ez a két lemez díszített? Mi lehetett az ereklye, amit őriztek benne? Milyen jelenetet ábrázolhat a bal lemez? (Figyeljétek meg az alakokat! Kik lehetnek alul? Kik középen a felhőkön? Ki a felső, keresztet vivő alak? Kinek a keze nyúlik le feléje?) Milyen jelenetet ábrázolhat a jobb lemez? (Két részlete látható, az alsót lehet inkább kitalálni: mit csinál a jobbra térdelő alak? Ki ő? Ki lehet a bal oldali alak? Ha nem ismeritek a bibliai történetet, gondoljatok csak a tárgy nevére!)	23. dia: Szent Péter ereklyetartója
Feladatok Pétermonostorán		24. dia: A feladatok 25. dia: Az Aranymonostor Látogatóközpont

3) HELYSZÍNI FELADATOK

Nyomkeresés

- Csoportokat kell alakítani.
- A csoportok a várban egy térkép segítségével megkeresik a helyszíneket, és párosítják őket meghatározásokkal.

Képes krónika (kisfilmkészítés)

- A csoportok a téren a telefonjukkal filmfelvételeket készítenek a kiemelt helyszínekről és magukról.
- Otthon ezt megvágják, zenét vágnak alá, feliratokat készítenek.
- A záróórán a kisfilmeket bemutatják.

A) változat: Minden csoport végigjárja az öt helyszínt, és kisfilmjében az összes helyszínt bemutatja.

B) változat: Minden csoport csak egy helyszínt kap, és azt mutatja be részletesen.

C) változat: Ha nem tudnak kisfilmet készíteni, fotóznak, és abból prospektust állítanak össze.

A csoportok a megadott helyszínekből előre készülnek, hogy tudják, mit kell lefilmezni és milyen szöveget mondjanak.

Tudáspróba

- A diákok egyénileg vagy csoportban kitöltenek egy feleletválasztós tesztet a helyszín nevezetességeiről.

Drámajáték

- A előadnak egy, a helyszínen játszódott történelmi jelenetet.
 - Az öt téma kiosztása: Himlőjárvány; Degenfeld-Schonburg Ilona tevékenysége; Jókai Mór anyaggyűjtése A köszívű ember fiai című regényhez Geszten; Nemzetközi sajtótájékoztató gróf Tisza István megölése után; 1944. a kastély kifosztása
- A csoportok otthon készülhetnek a jelenetre szöveggel, szereposztással, kellékekkel.

a. Nyomkeresés

A diákok öt csoportban megkeresik Pétermonostorán – az Aranymonostor Látogatóközpont 16 vitrinjében – a táblázatban szereplő leírásoknak megfelelő tárgyakat, és megnevezik azokat. Ennél az emlékhelynél nincs térkép a nyomkereséshez, mivel a megtalálандó tárgyak mind a viszonylag kicsi kiállítótér számozott vitrinjeiben vannak.

Előkészület: csak az öt csoportot érdemes előre beosztani, amelyek azután a többi feladatot is együtt végzik el. Természetesen lehet kevesebb csoportot is létrehozni, ebben az esetben nem minden feladatot fogunk kiosztani. Ha több, mint öt csoportot alkotunk, akkor többen azonos feladatot fognak végezni. A csoportok ideális létszáma 3–6 fő.

Segédanyag: kitöltendő táblázat (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: a csoportok önállóan mozognak és dolgoznak, kb. fél órát érdemes rászánni. Mivel a kiállítás tere kicsi, ha az osztály nagyobb létszámú, érdemes csak néhány csoportnak kiadni ezt a feladatot, amíg a többiek mást csinálnak (pl. megtekintik az ásatást vagy bekukkantanak az élménysátorba), és aztán cserélnek.

Ellenőrzés: a megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszédve írásban is lehet.

A tanulói feladatot ld. a Mellékletben.

Megoldások

Leírás	Kincsek neve	Vitrin sorszáma
Vidám elfoglaltság vagy ördögi bűn? És az ólom az egyensúly miatt kell bele, vagy „megcinkelték”?	birka bokacsont „dobókockák” (asztragalosz)	15.
Vajon keresztes hadjáratról származik? De az biztos, hogy kék díszai csúszásgátlóként szolgáltak.	a (szíriai) cseppes pohár	13.
Társain csak halandzsa, de ezen igazi felirat szerepel: PORTA AMICI.	feliratos ezüst gyűrű	2.
Tulajdonosa még kiránthatta a háromszög metszetű pengét, de életét már nem mentette meg.	tőr hüvelyverete (amit egy meggyilkolt nő csontvázának kezében találtak)	7.
Nem tudjuk, mit tartalmazott, sem azt, hogy milyen alakú volt, de ez volt a monostor legfőbb kincse.	Szent Péter ereklyetartó	14.
Olyan értékesnek számított, hogy feldarabolták, mintha visszajáró helyett egy papírcsücsköt kapnál.	bizánci arany solidus (darabja)	4.
Aljába egy kalapos férfialakot karcoltak.	bűntál	12.
Ruhadísz vagy ékszer? Egyre biztosabb, hogy utóbbi ez a viszonylag gyakori, egyszerű, de szép lelet.	S végű aranykarikák	2.
A rézkeretű képen talán egy griffmadár látható.	limoges-i zománcozott övcsat	6.
Egy doboz oldalát díszíthette a kissé szigorú tekintetű, csontból faragott szent alak.	a kölni ereklyetartó csontból faragott szentje	11.
Az egyik madárfejből csak a csőre maradt meg, de a szőlőfürtöt ketten tartják.	mészkö oszlopfő	16.
Az idők során egyre kisebbek és rosszabb minőségűek lettek, de még így is hamisították őket.	magyar ezüstdénárok	4.
Most már csak az a kérdés, hogy mi volt ekkora, amit nyitott és zárt.	réz zárlakat és kulcs	3.
Mintha egy fantasy szerepjátékból maradt volna itt, pedig csak a pontos súlya volt fontos.	kuboktahedron (arab mérlegsúly)	5.

Bár tudnánk, mi ez! Az aranyozás lekopott ugyan, de az ördögpofoa jól látható.	ismeretlen funkciójú aranyozott bronztárgy	1.
Két embert ismerünk név szerint a monostor történelméből: Seto mestert innen.	Seto mester titkos pecsétje	6.

b. Képes krónika

A diákok csoportokban a telefonjuk segítségével filmfelvételeket készítenek, amikből később, otthon pár perces kisfilmet vágnak össze. Ha ez valamiért nem lehetséges, akkor fotókat készítenek és abból otthon prospektust állítanak össze.

Előkészület: az osztály adottságait, érdeklődését figyelembe véve el kell dönteni, hogy az A) vagy a B) változatot választjuk. Az A) változat az egyszerűbb: minden csoportnak ugyanazt az öt, részben helyszínhez kötött témát kell feldolgoznia, majd a kisfilmben bemutatnia. A B) változatban mindegyik csoport csak az egyik témával dolgozik, és azt mutatja be mélyebben. Ebben az esetben el kell dönteni, hogy melyik csoport melyik témát kapja. Ha a kisfilmkészítés nem lehetséges, akkor a C) változat, a prospektus-készítés is választható.

A feladatot a diákoknak már az előkészítő órán osszuk ki, hogy előre készülhessenek a témákból, hiszen tudniuk kell, hogy pontosan mit filmeznek le, és milyen szöveget mondjanak fel.

Segédanyag: feladatlap az A), a B) és a C) változathoz (a B) változatén mind az öt csoport feladata szerepel).

A helyszínen: a csoportok önállóan mozognak. Az A) és a C) változat esetén érdemes az öt csoportot más-más irányba elindítani, és megbeszélni velük, hogy milyen irányban mozognak tovább, hogy ne zavarják egymás munkáját. Mivel a helyszín kis területű, inkább csak fél–egy órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: mivel a kisfilmeket (vagy a prospektust) otthon kell befejezni, az alkotások bemutatására már az iskolában, a következő tanórán kerül sor. Egyéni alkotásokról van szó, így egységes értékelőlap nincs. A szóbeli értékelésnél érdemes figyelembe venni, hogy az alkotás mennyire szakszerű, informatív, mennyire esztétikus, humoros, illetve mennyire csapatmunka eredménye.

c. Tudáspróba

A diákok egyénileg vagy csoportjaikban megoldanak egy 20 kérdésből álló feleletválasztós tesztet az előkészítő órán és az előző feladatok készítése során szerzett ismereteik alapján.

Előkészület: csak azt kell eldönteni, hogy a tudáspróbát egyénileg vagy az öt csoport között akarjuk lebonyolítani.

Segédanyag: feladatlap (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: a kiosztott feladatlapokat a diákok kitöltik (amennyiben ezt a feladatot már digitalizálták, akkor az erre létrehozott alkalmazás segítségével online is kitölthető). Fél órát szánunk rá.

Ellenőrzés: a megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszédre írásban is lehet (amennyiben a feladatot már digitalizálták, akkor a megoldás kérdésenként, az idő lejártával automatikusan megjelenik, és az alkalmazás az eredményt is számolja).

A feladatlapot ld. a Mellékletben.

Megoldások

1. Hogyan próbált a monostor védekezni a tatárok ellen?

A) Négy sarokbástyával megerősített kőfallal.	B) Egy körárok és földsáncból készült palánkkal megerősítve.	C) Sehogy, akkor már nem működött a monostor.	D) Sehogy, a lakók elmenekültek a tatárok elől.
---	--	---	---

2. Melyik két szerzetesrend neve merült fel a monostorral kapcsolatban?

A) bencés és premontrei	B) ferences és domonkos	C) jezsuita és pálos	D) templomos és johannita
-------------------------	-------------------------	----------------------	---------------------------

3. Hogy hívták a monostort építtető nemesi családot?

A) Bugac-Monostori	B) Hont-Pázmány	C) Becse-Gergely	D) Gut-Keled
--------------------	-----------------	------------------	--------------

4. Kiket telepítettek a környékre a tatárjárás után?

A) jászokat	B) hajdúkat	C) kunokat	D) magyarokat
-------------	-------------	------------	---------------

5. Milyen különös temetkezési szokás figyelhető meg a monostor temetőjében?

A) A halottak szemére pénzérméket helyeztek.	B) Minden halott ujján volt egy gyűrű.	C) A halottak mellé semmilyen tárgyat nem tettek.	D) A sírt temetés előtt kiégették, így faszénmaradványok vannak benne.
--	--	---	--

6. Hogy hívták a monostor egyetlen, névről ismert vezetőjét?

A) István apát	B) Péter apát	C) Gergely apát	D) Gellért apát
----------------	---------------	-----------------	-----------------

7. Kiknek a szobrai láthatók a szentek útján?

A) Árpád-házi szentek	B) a négy evangélista	C) a monostor védőszentjei	D) a szerzetesrend alapítói
-----------------------	-----------------------	----------------------------	-----------------------------

8. Hány aranytárgyat találtak eddig a régészek Pétermonostorán?

A) kb. 4000	B) kb. 40	C) nem találtak aranytárgyat	D) kb. 400
-------------	-----------	------------------------------	------------

9. Milyen építészeti stílus jellemezte Pétermonostorát?

A) reneszánsz	B) barokk	C) gótikus	D) román
---------------	-----------	------------	----------

10. Honnan származnak a monostor legszebb zománcozott tárgyai?

A) Limoges környékéről.	B) A Szentföldről.	C) A monostorban készítették.	D) Bécs környékéről.
-------------------------	--------------------	-------------------------------	----------------------

11. Miből gondolják a régészek, hogy az S végű karikák fülbevalók lehettek?

A) A korabeli képeken látszik.	B) A koponya mellett találták a sírokban.	C) István apát említi egy levelében.	D) Nem merült fel semmilyen más lehetőség.
--------------------------------	---	--------------------------------------	--

12. Milyen alakot szoktak az erénytálok aljába karcolni?

A) kalapos férfi	B) feltámadt Krisztus	C) koronás nő	D) püspök
------------------	-----------------------	---------------	-----------

13. Melyik jelenetet ábrázolja a Szent Péter ereklyetartó bal lemeze?

A) Krisztus születése	B) Krisztus a kereszten	C) Krisztus mennybemenetele	D) Krisztus második eljövetele
-----------------------	-------------------------	-----------------------------	--------------------------------

14. Melyik jelenetet ábrázolja a Szent Péter ereklyetartó jobb lemeze?

A) Péter megtagadja Krisztust.	B) Péter és Krisztus halásznak.	C) Krisztus Péterre bízta az egyházat.	D) Krisztus megmossa Péter lábát.
--------------------------------	---------------------------------	--	-----------------------------------

15. Melyik játék kőbe vésett táblájának töredékét találták meg Pétermonostorán?

A) malom	B) sakk	C) go	D) dáma
----------	---------	-------	---------

16. Milyen színűek a cseppes pohár cseppjei?

A) rubinvörös	B) kobaltkék	C) ciánzöld	D) aransárga
---------------	--------------	-------------	--------------

17. Milyen különleges anyagból készült gyűrűket találtak Pétermonostorán?

A) porcelán	B) üveg	C) platina	D) jåde
-------------	---------	------------	---------

18. III. Bélának volt egy sikertelen pénzreformja bizánci mintára. Milyen pénzt veretett rövid ideig, amit aztán kivontak a forgalomból?

A) arany solidust	B) ezüst dénárt	C) réz tálkapénzt	D) szögletes bronz érméket
-------------------	-----------------	-------------------	----------------------------

19. Milyen rekonstruált középkori figurát *nem* találsz a kiállítóterben?

A) kereskedő a kezében mérleggel	B) szerzetes fehér csuhában	C) sodronyinges katona	D) mongol harcos szablyával
----------------------------------	-----------------------------	------------------------	-----------------------------

20. Mikor alapíthatták a monostort?

A) 1240-1250 körül	B) 1000-1010 körül	C) 1320-1330 körül	D) 1130-1140 körül
--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

d. Drámapedagógia

A diákok csoportokban egy-egy, Pétermonostorához kapcsolódó kitalált történelmi eseményt jelenítenek meg dramatikus formában.

Előkészület: a feladatokat a diákoknak akár már az előkészítő órán, de legkésőbb aznap, az utazás kezdetén osszuk ki, hogy készülhessenek. Döntsük el, melyik csoport melyik eseményt kapja! Ha a feladatot előre kiadjuk, segíthetünk a csoportoknak eldönteni az előadás formáját (szöveges jelenet, mozgásos jelenet, élőkép), ellenőrizni a szövegeket, illetve elkészíteni az esetleges kellékeket (táblák, jelmezek), de utóbbi semmiképpen sem kötelező.

Segédanyag: feladatlap az eseményekkel és a szerepekkel.

A helyszínen: a csoportok külön-külön készülnek fel. Ha alapvetően a helyszínen történnek az előkészületek, akkor a tanári segítségre itt lesz szükség. A csoportok bemutatják egymásnak az alkotásaikat, a többiek kitalálják, melyik eseményről van szó. Attól függően, hogy mennyi helybeni előkészület szükséges, fél–másfél órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: mindenképpen helyben és szóban is kell értékelni. Emeljük ki a történelmi hűséget, a kreativitást és a csapatmunkát!

Plusz feladat: Mémkészítés

Fakultatív feladat! A diákok egyénileg vagy csoportban mémet készítenek Pétermonostorához kapcsolódóan.

Előkészület: nem szükséges, ezt a feladatot csak a helyszínen adjuk ki, ha van érdeklődés.

Segédanyag: feladatlap gondolatébresztőnek.

A helyszínen: ezt a feladatot utólag, otthon végzik el a diákok.

Ellenőrzés: az elkészült mémeket otthon, a következő tanórán mutatják be a diákok. A szóbeli értékelésnél az intelligenciát, a kreativitást és a humort vegyük figyelembe.

4) TANÓRAI UTÓFELDOLGOZÁS

Tanórai utófeldolgozó óra

1. A kisfilmek bemutatása, majd értékelése
2. Az esetleg elkészült mémek bemutatása és értékelése
3. Az esetleg elmaradt értékelések (Tudáspróba, Drámajáték) pótlása
4. Kompetencia alapú záró feladatok megoldása és értékelése

A tanórai utófeldolgozáshoz tartozó feladatokat ld. a Mellékletben.

Megoldások

1.

a) 1. szegénység, 2. tisztaság (szüzesség, cölibátus), 3. engedelmesség (A válaszok bármilyen sorrendben elfogadhatók.)

b) 3.

c) 1.

A szöveg forrása: https://bences.hu/data/files/regula_magyar.pdf

2.

a) Pannonhalma

b) Buda

c) Muhi

d) B, C, A

e) IV. Béla

f) C

g) A

h) B

A szöveg forrása:

https://sermones.elte.hu/szovegkiadasok/magyarul/madasszgy/index.php?file=194_215_Rogorius

5) FORRÁSJEGYZÉK

A prezentáció képeinek forrása:

1. Aranymonostor Látogatóközpont fotógyűjteménye
2. <https://www.arcanum.com/en/online-kiadvanyok/Varadi-varadi-jegyzokonyv-regestrum-varadinense-1208-1235-2/bevezetes-3/a-magyar-kiralysag-1230-tajan-terkep-E/>
3. https://www.google.com/maps/place/Aranymonostor+L%C3%A1togat%C3%B3k%C3%B6zpont/@46.6906171,19.7122802,478m/data=!3m1!1e3!4m6!3m5!1s0x4743c11b7f4dfcc9:0x55bbc64a796850f5!8m2!3d46.6899184!4d19.7090083!16s%2Fq%2F11rbzjfd3?hl=hu&entry=ttu&q_ep=EgoyMDI1MDUxMy4xIKXMDSOASAFQAw%3D%3D
4. <https://jekely.blogspot.com/2021/04/an-overview-of-excavations-of.html>
- 5-6-7. <https://varlexikon.hu/petermonostora>
8. [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:St. Benedict delivering his rule to the monks of his order.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:St._Benedict_delivering_his_rule_to_the_monks_of_his_order.jpg)
<https://cdn.britannica.com/88/130688-050-D84FF571/St-Norbert-detail-Augustinian-Rule-Augustine-Vita.jpg>
9. <https://natdrawings.blogspot.com/2013/12/medieval-monastery.html>
10. <https://www.baamboozle.com/study/1287239>
11. https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_5_nat2020/img/078o_szerzetes.png
12. <https://katolikus.hu/szerzetesrendek/csornai-premontrei-prepostsag>
<https://nalunk.uj szo.com/kultura/punkosd-pannonhalman>
13. Történelem 9. IT-141. Szent István Társulat, 2021
14. Száray Miklós: Történelem II. NT-14225. Nemzeti Tankönyvkiadó, 2007
15. <https://varlexikon.hu/petermonostora>
16. https://hu.m.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Hungary_13th_century.png
17. Aranymonostor Látogatóközpont kiállítása (saját fotó)
18. <https://varlexikon.hu/petermonostora>
19. <https://varlexikon.hu/petermonostora>

20-26. Aranymonostor Látogatóközpont fotógyűjteménye

27. <https://www.magyargeniuszprogram.hu/project/szent-peter-ereklyetarto-az-aranymonostor-ereklyeje/>
<https://aranymonostor.hu/tortenelmi-idoutazas/a-kiallitas/>

29. Aranymonostor Látogatóközpont fotógyűjteménye

6) MELLÉKLET

Nyomkeresés

Fedezzétek fel Pétermonostora kincseit a leírások segítségével!

- Alkossatok öt csoportot az előzetesen megbeszéltek szerint! Minden csoport kap egy kitöltendő táblázatot.
- Induljatok el a csoportotokkal az Aranymonostor Látogatóközpont kiállításán, és keressétek meg a kincseket!
- Írjátok be a táblázatba a nevüket és a vitrin sorszámát, amelyben megtaláltátok! Vigyázzatok! Egy-egy vitrinből több kincs is szerepelhet a táblázatban.
- Jól figyeljétek meg a történelmi emlékeket, mert a későbbi feladatokban is lesz róluk szó!

Leírás	Kincsek neve	Vitrin sorszáma
Vidám elfoglaltság vagy ördögi bűn? És az ólom az egyensúly miatt kell bele, vagy „megcinkelték”?		
Vajon keresztes hadjáratról származik? De az biztos, hogy kék díszei csúszásgátlóként szolgáltak.		
Társain csak halandzsa, de ezen igazi felirat szerepel: PORTA AMICI.		
Tulajdonosa még kiránthatta a háromszög metszetű pengét, de életét már nem mentette meg.		
Nem tudjuk, mit tartalmazott, sem azt, hogy milyen alakú volt, de ez volt a monostor legfőbb kincse.		
Olyan értékesnek számított, hogy feldarabolták, mintha visszajáró helyett egy papírcsücsköt kapnál.		
Aljába egy kalapos férfialakot karcoltak.		
Ruhadísz vagy ékszer? Egyre biztosabb, hogy utóbbi ez a viszonylag gyakori, egyszerű, de szép lelet.		
A rézkeretű képen talán egy griffmadár látható.		
Egy doboz oldalát díszíthette a kissé szigorú tekintetű, csontból faragot szent alak.		
Az egyik madárfejből csak a csőre maradt meg, de a szőlőfürtöt ketten tartják.		

Leírás	Kincsek neve	Vitrin sorszáma
Az idők során egyre kisebbek és rosszabb minőségűek lettek, de még így is hamisították őket.		
Most már csak az a kérdés, hogy mi volt ekkora, amit nyitott és zárt.		
Mintha egy fantasy szerepjátékból maradt volna itt, pedig csak a pontos súlya volt fontos.		
Bár tudnánk, mi ez! Az aranyozás lekopott ugyan, de az ördögpofa jól látható.		
Két embert ismerünk név szerint a monostor történelméből: Seto mestert innen.		

Képes krónika

A) változat

Készítsetek kisfilmet Pétermonostora legfőbb látványosságairól!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy leírást a teendőkről.
- Keressétek meg az adott látványosságot! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken ti is és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róluk néhány fontos információt, vagy éppen meséljétek a bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjátok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok:

- a bazilika és a monostor romjai
- a régészek munkája és egy feltárás
- az egyházi kincsek, köztük a Szent Péter ereklyetartó
- világi kincsek aranyból, ezüsből, üvegből
- a Látogatóközpont mint modern múzeum: 3D animáció és rekonstrukciók

B) változat

Készítsetek kisfilmet Pétermonostora egyik fontos látványosságáról!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a csoportotok számára kijelölt látványosságot! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken ti is és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róla néhány fontos információt, vagy éppen meséljétek a bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Figyeljétek arra, hogy a megadott szempontokat a videókban dolgozzátok fel! Emellett dobjátok fel a videót érdekességekkel, vicces elemekkel is!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjátok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok és feldolgozásuk szempontjai:

1. csoport: A monostor romjai

- Milyen stílusban épült a bazilika, hogyan nézhetett ki fénykorában?
- Milyen szerkezeti elemek ismerhetők fel a kiásott falmaradványok alapján?
- Milyen épületek állhattak a kerengő körül?

2. csoport: A régészeti ásatások

- Hogyan, milyen eszközökkel és módszerekkel dolgoznak a régészek?
- Mutassátok be egy feltárt szelvényt (régészetileg kiásott gödröt)! Mi található benne?
- Mutassátok be a feltárt körárkot! Mikor és miért készült? Mit találtak benne?

3. csoport: Egyházi kincsek

- Mutassátok be a Szent Péter ereklyetartót! Miből, hogyan készült, milyen célt szolgálhatott?
- Mutassátok be az aranyozott kereszteket! Miből, hogyan készültek? Miért hiányoznak az ékkövek?
- Mutassátok be a csontfaragványokat! Milyen tárgyak alkotóelemei lehettek?

4. csoport: Világi kincsek

- Mutassátok be a cseppes poharat! Mit tudunk a származásáról, a használatáról, a megtalálásáról?
- Mutassátok be az arany, ezüst és réz pénzérméket! Miért különösen fontosak a korszak-meghatározásnál?
- Válasszatok ki még egy érdekes, különös tárgyat vagy tárgycsoportot, és mutassátok be!

5. csoport: Az Aranymonostor mint élménymúzeum

- Hogyan és mire használja a múzeum a modern 3D animációt?
- Milyen kézbe vehető rekonstrukciókkal rendelkezik a múzeum?
- Mutassátok be az élménysátrat!

C) változat

Készítsetek Pétermonostora legfőbb látványosságait bemutató prospektust!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal fotókat, amelyeken ti is és az adott látványosság is látszik!
- Otthon rendezzétek a fotókat két A4-es lapra, és írjatok közéjük ismeretterjesztő, ajánló, kedvcsináló rövid szövegeket! Legyen a végeredmény egy szép, nyomtatható kiadvány, amit ti is szívesen kézbe vennétek!
- A szövegek írásához használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket! Az információk mellett írjatok a személyes élményeitekről, benyomásaitokról is!

A feldolgozandó látványosságok:

- a bazilika és a monostor romjai
- a régészek munkája és egy feltárás
- az egyházi kincsek, köztük a Szent Péter ereklyetartó
- világi kincsek aranyból, ezüsből, üvegből
- a Látogatóközpont mint modern múzeum: 3D animáció és rekonstrukciók

Helyszíni kvíz / Tudáspróba

Most kiderül, mire emlékeztek a bevezető órán tanultakból és a helyszínen látottakból!
Válasszátok ki a helyes megoldást!

1. Hogyan próbált a monostor védekezni a tatárok ellen?

A) Négy sarokbástyával megerősített kőfallal.	B) Egy körárok és földsáncsal fából készült palánkkal megerősítve.	C) Sehogy, akkor már nem működött a monostor.	D) Sehogy, a lakók elmenekültek a tatárok elől.
---	--	---	---

2. Melyik két szerzetesrend neve merült fel a monostorral kapcsolatban?

A) bencés és premontrei	B) ferences és domonkos	C) jezsuita és pálos	D) templomos és johannita
-------------------------	-------------------------	----------------------	---------------------------

3. Hogy hívták a monostort építtető nemesi családot?

A) Bugac-Monostori	B) Hont-Pázmány	C) Becse-Gergely	D) Gut-Keled
--------------------	-----------------	------------------	--------------

4. Kiket telepítettek a környékre a tatárjárás után?

A) jászokat	B) hajdúkat	C) kunokat	D) magyarokat
-------------	-------------	------------	---------------

5. Milyen különös temetkezési szokás figyelhető meg a monostor temetőjében?

A) A halottak szemére pénzérméket helyeztek.	B) Minden halott ujján volt egy gyűrű.	C) A halottak mellé semmilyen tárgyat nem tettek.	D) A sírt temetés előtt kiégették, így faszénmaradványok vannak benne.
--	--	---	--

6. Hogy hívták a monostor egyetlen, névről ismert vezetőjét?

A) István apát	B) Péter apát	C) Gergely apát	D) Gellért apát
----------------	---------------	-----------------	-----------------

7. Kiknek a szobrai láthatók a szentek útján?

A) Árpád-házi szentek	B) a négy evangélista	C) a monostor védőszentjei	D) a szerzetesrend alapítói
-----------------------	-----------------------	----------------------------	-----------------------------

8. Hány aranytárgyat találtak eddig a régészek Pétermonostorán?

A) kb. 4000	B) kb. 40	C) nem találtak aranytárgyat	D) kb. 400
-------------	-----------	------------------------------	------------

9. Milyen építészeti stílus jellemezte Pétermonostorát?

A) reneszánsz	B) barokk	C) gótikus	D) román
---------------	-----------	------------	----------

10. Honnan származnak a monostor legszebb zománcozott tárgyai?

A) Limoges környékéről.	B) A Szentföldről.	C) A monostorban készítették.	D) Bécs környékéről.
-------------------------	--------------------	-------------------------------	----------------------

11. Miből gondolják a régészek, hogy az S végű karikák fülbevalók lehettek?

A) A korabeli képeken látszik.	B) A koponya mellett találták a sírokban.	C) István apát említi egy levelében.	D) Nem merült fel semmilyen más lehetőség.
--------------------------------	---	--------------------------------------	--

12. Milyen alakot szoktak az erénytálok aljába karcolni?

A) kalapos férfi	B) feltámadt Krisztus	C) koronás nő	D) püspök
------------------	-----------------------	---------------	-----------

13. Melyik jelenetet ábrázolja a Szent Péter ereklyetartó bal lemeze?

A) Krisztus születése	B) Krisztus a kereszten	C) Krisztus mennybemenetele	D) Krisztus második eljövetele
-----------------------	-------------------------	-----------------------------	--------------------------------

14. Melyik jelenetet ábrázolja a Szent Péter ereklyetartó jobb lemeze?

A) Péter megtagadja Krisztust.	B) Péter és Krisztus halásznak.	C) Krisztus Péterre bízta az egyházat.	D) Krisztus megmossa Péter lábát.
--------------------------------	---------------------------------	--	-----------------------------------

15. Melyik játék kőbe vésett táblájának töredékét találták meg Pétermonostorán?

A) malom	B) sakk	C) go	D) dáma
----------	---------	-------	---------

16. Milyen színűek a cseppes pohár cseppjei?

A) rubinvörös	B) kobaltkék	C) ciánzöld	D) aransárga
---------------	--------------	-------------	--------------

17. Milyen különleges anyagból készült gyűrűket találtak Pétermonostorán?

A) porcelán	B) üveg	C) platina	D) jade
-------------	---------	------------	---------

18. III. Bélának volt egy sikertelen pénzreformja, bizánci mintára. Milyen pénzt veretett rövid ideig, amit aztán kivontak a forgalomból?

A) arany solidust	B) ezüst dénárt	C) réz tákapénzt	D) szögletes bronz érméket
-------------------	-----------------	------------------	----------------------------

19. Milyen rekonstruált középkori figurát *nem* találsz a kiállítóterben?

A) kereskedő a kezében mérleggel	B) szerzetes fehér csuhában	C) sodronyinges katona	D) mongol harcos szablyával
----------------------------------	-----------------------------	------------------------	-----------------------------

20. Mikor alapíthatták a monostort?

A) 1240-1250 körül	B) 1000-1010 körül	C) 1320-1330 körül	D) 1130-1140 körül
--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

Drámapedagógia

1. csoport: A magyar haditanács (1241)

Ebben a feladatban egy kitalált történelmi esemény szereplőivé váltok, amely Pétermonostorán történhetett volna. Játsszátok, el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoportagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei, vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözetekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A történet

1241-42 során zajlott Magyarországon a tatárjárás. Miután 1241. április 11-én IV. Béla király Muhinál vereséget szenvedett Batu kántól, a tatár seregek feldúlták a Tiszántúlt és a Duna-Tisza-közét, majd 1242-ben a Dunántúlt is. Ennek esett áldozatul Pétermonostora is. Bár írásos forrásunk nincs róla, a régészeti feltárás egyértelművé tette, hogy a település határában nagyszabású csatára került sor, amely a tatárok győzelmével végződött. A monostort ezek után valószínűleg már nem is védték, jóllehet éppen ekkor vették körül vizesárokkal és sánccal. A nagyszámú emberi csontváz a tatárok öldökléséről tanúskodik, az állati maradványok pedig arról, hogy az ellenség feltehetőleg át is telelt a monostorban.

A csata előtt a magyar táborban bizonyára haditanácsot tartottak, ahol megvitatták a védekezés lehetséges módjait, végül pedig döntöttek.

Szerepek

Keve ispán, a magyar hadak vezetője: tapasztalt katona, külföldi hadjáratokon is járt, szíve szerint a monostor falai mögé húzódna, de nem akar gyávának látszani és abban is bizonytalan, hogy a készletek elegendőek-e.

Rados, fiatal várjobbágy: csapatával felderítést végzett, és meg is ütközött a tatár előőrssel. Meg van győződve arról, hogy a tatárok túlerőben vannak, visszavonulna a Dunántúlra, de kora és ijedtsége miatt kevesen hallgatnak rá.

Becse, a település birtokosa és Pétermonostora kegyura: büszke és meggondolatlan úr, aki félti birtokát, főleg a gazdag nemzetségi monostort, és tudja, hogy a teljes lakosság és a királyi had nem fér el a falak mögött és élelmezni sem tudnák, ezért mindenképpen nyílt csatában szorítaná vissza az ellenséget.

A haditanácson részt vevő birtokosok, katonák: vitatkoznak, hozzászólnak, bekiabálnak.

2. csoport: A tatár haditanács (1241)

Ebben a feladatban egy kitalált történelmi esemény szereplőivé váltok, amely Pétermonostorán történhetett volna. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei, vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A történet

1241-42 során zajlott Magyarországon a tatárjárás. Miután 1241. április 11-én IV. Béla király Muhinál vereséget szenvedett Batu kántól, a tatár seregek feldúlták a Tiszántúlt és a Duna-Tisza-közét, majd 1242-ben a Dunántúlt is. Ennek esett áldozatul Pétermonostora is. Bár írásos forrásunk nincs róla, a régészeti feltárás egyértelművé tette, hogy a település határában nagyszabású csatára került sor, amely a tatárok győzelmével végződött. A monostort ezek után valószínűleg már nem is védték, jöllehet éppen ekkor vették körül vizesárokkal és sáncsal. A nagyszámú emberi csontváz a tatárok öldökléséről tanúskodik, az állati maradványok pedig arról, hogy az ellenség feltehetőleg át is telelt a monostorban.

A csata előtt a tatár táborban bizonyára haditanácsot tartottak, ahol megvitatták a támadás lehetséges módjait, végül pedig döntöttek.

Szerepek

Hülegü kán, a tatár csapatok parancsnoka, Batu távoli rokona: fiatal tatár herceg, aki mindenáron bizonyítani akar, igyekszik tanulni a tapasztaltabbaktól, de fél a tekintélye elvesztésétől.

Altáj, az előörs vezetője: a magyar felderítőkön aratott győzelmétől megrészesülve azonnali támadást javasol, csak ezt tartva méltónak a legyőzhetetlen mongol sereg számára.

Tömör, félszemű, egyik lábára sánta vén katona: tanácsadóként adták Hülegü mellé, mindig óvatos, ravasz, további felderítést és óvatos bekerítést javasol.

A haditanácson részt vevő tatár katonák: vitatkoznak, hozzászólnak, bekiabálnak.

3. csoport: Vita a monostorban (1241)

Ebben a feladatban egy kitalált történelmi esemény szereplőivé váltok, amely Pétermonostorán történhetett volna. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei, vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A történet

1241-42 során zajlott Magyarországon a tatárjárás. Miután 1241. április 11-én IV. Béla király Muhinál vereséget szenvedett Batu kántól, a tatár seregek feldúlták a Tiszántúlt és a Duna-Tisza-közét, majd 1242-ben a Dunántúlt is. Ennek esett áldozatul Pétermonostora is. Bár írásos forrásunk nincs róla, a régészeti feltárás egyértelművé tette, hogy a település határában nagyszabású csatára került sor, amely a tatárok győzelmével végződött. A monostort ezek után valószínűleg már nem is védték, jöllehet éppen ekkor vették körül vizesárokkal és sáncsal. A nagyszámú emberi csontváz a tatárok öldökléséről tanúskodik, az állati maradványok pedig arról, hogy az ellenség feltehetőleg át is telelt a monostorban.

A csata előtt a monostorban is bizonyára tanácskoztak arról, mit is tegyenek a küszöbön álló támadás hírére.

Szerepek

Norbert apát: felelősséget érez a szerzetesek és az egész település népe iránt is, de tudja, hogy katonák nélkül nem tudják megvédeni a monostort, és a készletek sem elegendőek egy hosszabb ostromra, ha sok menekült fogadnak be.

Márton testvér: követeli, hogy nyissák meg a monostort minden menekülő előtt, majd zárkózzanak be, és Isten segedelmével túlélhetik a támadást.

Fülöp testvér: azt javasolja, hogy a szerzetesek a monostor legértékesebb kegytárgyaival és könyveivel meneküljenek el, mivel Isten haragjában a tatárokkal sújtja népét és különben a pusztulás vár rájuk.

Szerzetesek: vitatkoznak, hozzászólnak, bekiabálnak.

4. csoport: Apátválasztás (1220 körül)

Ebben a feladatban egy kitalált történelmi esemény szereplőivé váltok, amely Pétermonostorán történhetett volna. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei, vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A történet

Pétermonostora bencés vagy premontrei monostor volt, ahol a Regula szerint alapvetően a szerzetesek joga az apát megválasztása. Ugyanakkor az adományozó Becse-Gergely nemzetség kegyúri jogot gyakorolt felette, hiszen a monostort a család temetkezési helyeként építették. Ez azt jelentette, hogy a megválasztott apátnak a kegyúr jóváhagyását is el kellett nyernie. A monostor körül ekkor már népes, gazdag település alakult ki, köszönhetően az itt futó jelentős kereskedelmi útvonalnak.

Az apátot a szerzetesek maguk közül, a jelöltek érdemei alapján választották. A monostort jelentősen kibővítő Ágoston apát halála után kell megfelelő személyt találni.

Szerepek

Dénes testvér: nagytudású, külföldön is tanult testvér, a könyvtár és a kódexmásoló műhely vezetője. A monostort fontos kulturális és politikai központtá szeretné tenni, társai felnéznek rá, de egyben fennhéjázónak és beképzeltnek is tartják.

Özséb testvér: roppant jámbor, kegyes életű testvér, az ispotály vezetője, gyakran sanyargatja magát böjttel, a legegyszerűbb csuhában jár mezítláb. A monostort az egyre népesebb településtől elzárta, csak Isten felé forduló helyé szeretné tenni, társai elismerik, de félnek szigorától.

Bernát testvér: mindig jókedvű, gyakorlatias érzékű testvér, akit csak nemrég szenteltek pappá. A monostor építkezéseit irányította. A monostort jól működő, gazdaságilag virágzó, egyben a helybélieket is támogató közösséggé szeretné tenni, társai hozzá fordulnak gyakorlati kérdésekben, de némileg lenézik alacsony származása miatt.

Szerzetesek: vitatkoznak, hozzászólnak, bekiabálnak.

5. csoport: Kegyuraság (1220 körül)

Ebben a feladatban egy kitalált történelmi esemény szereplőivé váltok, amely Pétermonostorán történhetett volna. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A történet

Pétermonostora bencés vagy premontrei monostor volt, ahol a Regula szerint alapvetően a szerzetesek joga az apát megválasztása. Ugyanakkor a kolostort alapító és hozzá birtokot adományozó Becse-Gergely nemzetség kegyúri jogot gyakorolt felette, hiszen a monostort a család temetkezési helyeként építették. Ez azt jelentette, hogy a megválasztott apátnak a kegyúr jóváhagyását is el kellett nyernie. A monostor körül ekkor már népes, gazdag település alakult ki, köszönhetően az itt futó jelentős kereskedelmi útvonalnak.

A kegyúri hozzájárulásról a Becse-Gergely nemzetség férfi tagjai döntenek. A monostort jelentősen kibővítő Ágoston apát halála után kell megfelelő személyt találni.

Szerepek

Miklós: a nemzetség legidősebb férfitagja, a monostorra mint saját birtokára tekint, a család ősi temetkezési helyeként. Ezért a legfontosabb számára, hogy az jól működjön, egyetértésben a Becse-Gergely nemzetséggel.

Petúr: Miklós fiatalabb öccse, aki a királyi udvarban igyekszik hírnevet szerezni magának. Ehhez jól jönne egy rangos monostor birtoklása, amelynek szerzetesei megírhatnák a nemzetség krónikáját a honfoglaló ősöktől fogva.

Bars: Miklós és Petúr unokatestvére, feleségét és kiskorú gyerekeit elvitte a járvány, így birtokait is unokatestvérei fogják örökölni. Számára a monostor azért fontos, mert a szentéletű szerzetesek kötelesek naponta imádkozni a kegyúri családért, így az ő szeretteit is megmenthetik a pokol tűzétől.

Egyéb férfirokonok: vitatkoznak, hozzászólnak, bekiabálnak.

Kiegészítő feladat: Mémkészítés

A d) feladat dramatikus előadásai kiegészítéseként ajánljuk ezt a feladatot. Itt végre teljesen szabadon ereszthetitek a fantáziátokat!

- Dolgozhattok a már kialakult csoportokban, de bármilyen új felállásban is! Gondolatindítónak megkapjátok a 4. feladatban szereplő öt történelmi esemény leírását.
- Készítsetek mémet bármilyen képanyag felhasználásával, amely valamelyik bemutatott történelmi eseményhez, vagy bármilyen más, Sopronhoz kapcsolódó eseményhez, épülethez, jelenséghez, fogalomhoz köthető!

A tatárjárás (1241)

1241-42 során zajlott Magyarországon a tatárjárás. Miután 1241. április 11-én IV. Béla király Muhinál vereséget szenvedett Batu kántól, a tatár seregek feldúlták a Tiszántúlt és a Duna-Tisza-közét, majd 1242-ben a Dunántúlt is. Ennek esett áldozatul Pétermonostora is. Bár írásos forrásunk nincs róla, a régészeti feltárás egyértelművé tette, hogy a település határában nagyszabású csatára került sor, amely a tatárok győzelmével végződött. A monostort ezek után valószínűleg már nem is védték, jóllehet éppen ekkor vették körül vizesárokkal. A nagyszámú emberi csontváz a tatárok öldökléséről tanúskodik, az állati maradványok pedig arról, hogy az ellenség feltehetőleg át is telelt a monostorban.

A csata előtt mind a magyar, mind a tatár táborban bizonyára haditanácsot tartottak, ahol megvitatták a védekezés vagy támadás lehetséges módjait, végül pedig döntöttek. A monostorban is bizonyára tanácskoztak arról, mit is tegyenek a küszöbön álló támadás hírére.

Apátválasztás és kegyuraság (1220 körül)

Pétermonostora bencés vagy premontrei monostor volt, ahol a Regula szerint alapvetően a szerzetesek joga az apát megválasztása. Ugyanakkor az adományozó Becse-Gergely nemzetség kegyúri jogot gyakorolt felette, hiszen a monostort a család temetkezési helyeként építették. Ez azt jelentette, hogy a megválasztott apátnak a kegyúr jóváhagyását is el kellett nyernie. A monostor körül ekkor már népes, gazdag település alakult ki, köszönhetően az itt futó jelentős kereskedelmi útvonalnak.

Az apátot a szerzetesek maguk közül, a jelöltek erényei alapján választották. A kegyúri hozzájárulásról a Becse-Gergely nemzetség férfi tagjai döntenek. A monostort jelentősen kibővítő Ágoston apát halála után kell megfelelő személyt találni.

Tanórai utófeldolgozás

1. A feladat a középkori szerzetességhez kapcsolódik.

Oldd meg a feladatokat a Szent Benedek Regulájából származó forrásrészletek és ismereteid segítségével!

A) „A felveendő ezután az imateremben mindnyájuk jelenlétében ígérjen állhatatosságot, a szerzetesi erkölcsök gyakorlását és engedelmességet, Isten és az ő szentjei előtt; hogy ha valaha másként cselekednék, tudja meg, hogy az fogja őt kárhozatra ítélni, akit kigúnyol.”

a) Mi volt a három szerzetesi fogadalom? Válaszolj az A) betűjelű forrásrészlet segítségével!

1.
2.
3.

B) „Ha az apát papot [...] akar magának fölszenteltetni, válasszon ki az övéi közül valakit, aki méltó arra, hogy a papi tisztséget végezze. A fölszentelt azonban óvakodjék a büszkeségtől és kevélységtől, és ne merjen mást tenni, mint amit az apát parancsol neki, hiszen tudja, hogy ő még jobban alá van vetve a Regula fegyelmének.”

b) Melyik állítás igaz a B) betűjelű forrásrészlet alapján? Karikázd be a sorszámát!

1. A szerzetesek valamennyien felszentelt papok voltak.
2. A papok minden szempontból magasabb rangúak voltak, mint a világi szerzetesek.
3. A kolostor papjai általában eredetileg világi testvérek voltak.

C) „Az apáti méltóság betöltésénél mindig azt az elvet tartsák szem előtt, hogy azt kell megtenni apátnak, akit vagy az egész közösség egyetértve, Isten félelmében választ, vagy akár a közösség egy kicsiny, de egészségesebb felfogású része. Az apátot életmódja érdemére és bölcs tanítására való tekintetből válasszák ki, még ha utolsó lenne is a közösség sorrendjében.”

c) Melyik állítás igaz a C) betűjelű forrásrészlet alapján? Karikázd be a sorszámát!

1. Az apát megválasztása alapvetően a kolostorban lakó szerzetesek joga.
2. Az apát megválasztása mindenkor a demokrácia szabályai szerint történt.
3. Az apátot a kolostor magasabb rangú szerzetesei közül kellett megválasztani.

2. A feladat a tatárjáráshoz kapcsolódik.

Oldd meg a feladatokat a forrásrészletek és ismereteid segítségével!

A) „A város [Esztergom] várát nem tudták elfoglalni, mert a spanyol Simeon ispán sok számszeríjászával bátran megvédelmezte. És amikor Székesfehérvár városához érkeztek, amelyet mocsarak vesznek körül, mivel a hó és a jég éppen olvadóban volt, nem tudták elfoglalni. És miközben pannóniai **(a)** Szent Márton várát ostromolták, melyet az apát férfiasan védett, hirtelen visszarendelték őket, úgyhogy azokon a vidékeken ez a három helység maradt megvívatlanul.”

B) „És mivel még kunoknak és nem tatároknak hitték azokat, akik most jöttek: az egész nép kiáltozott ellene [Kötöny kun vezér ellen]: »Haljon meg! Haljon meg! Ő az, aki Magyarország pusztulását szorgalmazza!« [...] És a magyarok és németek hirtelen felfegyverkezve **(b)** betörték a [királyi] palotába, ahol tartózkodott, és erőszakkal hozzá akartak menni. [...] Elfogták őket, és azon nyomban levágták a fejüket, és a palotából az ablakon keresztül a nép közé dobták.”

C) „Miután tehát maga a király **(c)** megfutamodott a táborból, igen kevés emberrel éjjel-nappal Lengyelország határai felé vette az útját, és innét egyenes úton sietett, ahogy csak tudott, hogy elérje a királynét, aki Ausztria határán időzött. Ennek hallatára Ausztria hercege, szívében gonoszsgot forralva, a barátság örve alatt elébe ment. [...] A király nem szabadulhatott a keze közül, amíg a követelés egy részét készpénzben, másik részét pedig arany- és ezüstedényekben ki nem fizette, országának három vármegyéjét pedig, amelyek szomszédosak voltak annak a földjével, zálogként le nem kötötte neki.”
(Részletek Rogerius Siralmas ének című művéből)

Nevezd meg a településeket, ahol a forrásrészletekben leírt, betűvel jelölt események játszódtak!

a)

b)

c)

d) Tedd időrendbe a három forrásrészletet, a bennük leírt események alapján!

.....
e) Nevezd meg a forrásrészletekben szereplő királyt!

Melyik forrásrészletben leírt esemény volt a kiváltó oka a király következő intézkedéseinek a tatárjárás után? Írd a forrásrészlet betűjelét a pontozott vonalra!

f) nyugati támogatás keresése helyett szövetség keleti uralkodókkal (pl. halicsi fejedelem):

.....
g) birtokadományozás várépítési kötelezettséggel:

h) önkormányzat biztosítása lakatlanná vált területeken: